LAUSUNTO

Asia: U 16/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta. Ympäristövaliokunta, 6.3.2026.

Suomen ilmastopaneeli
Jyri Seppälä, Paula Kivimaa, sihteeristö Marianne Leino

TAUSTAA

Valtioneuvoston kirjelmässä esitellään komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta. Esitetyillä muutoksilla uusiutuvan energian direktiiviin, sähkömarkkinadirektiiviin ja kaasumarkkinadirektiiviin pyritään nopeuttamaan uusiutuvan energian tuotannon rakentamista ja energiainfrastruktuurin vahvistamista kehityksen mahdollistamiseksi.

SUOMEN ILMASTOPANEELIN NÄKEMYKSET

Puhtaan siirtymän edistäminen on kiireellinen tehtävä EU:ssa, jotta niin yhteiskuntia kuin luontoa uhkaavaa ilmastonmuutosta saadaan hillittyä. Nopeutetulla uusiutuvan energian osuutta ja sähköistymistä lisäävillä hankkeilla on synergiaetuja myös energiaturvallisuuden kanssa.

Ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta esityksellä on potentiaalisesti positiivisia vaikutuksia, mikäli vihreän siirtymän kannalta kriittistä energiainfrastruktuuria saadaan vahvistettua ja puhtaan energian ratkaisuja vauhditetaan - erityisesti maissa, joissa energiantuotanto ei ole puhdistunut yhtä nopeasti kuin Suomessa. Samaan aikaan on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon lupaprosessien luontovaikutukset sekä sosiaaliset vaikutukset, suosien monihyötyisiä ratkaisuja.

Ilmastopaneeli yhtyy valtioneuvoston esittämiin varaumiin. Ilmastopaneeli nostaa seuraavassa esiin komission ehdotukseen liittyviä keskeisiä näkökohtia:

- Ilmastopaneeli yhtyy valtioneuvoston huoleen siitä, ettei komissio ole toteuttanut ehdotuksista vaikutustenarviointia.
- Komission ehdotus, jossa jopa YVA-menettelystä voitaisiin luopua tietyissä tapauksissa, sisältää merkittäviä riskejä.
- Ilmastopaneeli yhtyy valtioneuvoston huoleen siitä, että ehdotukset voivat kaventaa kansalasten osallistumismahdollisuuksien ympäristöön liittyvään päätöksentekoon.
- Ehdotuksen mahdollisesti merkittävät haitalliset luontovaikutukset ovat ristiriidassa ns. ‘Ei merkittävää haittaa (Do No Significant Harm)’ -periaatteen kanssa, jonka mukaan esimerkiksi päästöjä vähennettäessä ei tulisi aiheuttaa merkittävää haittaa muille ympäristötavoitteille.
- Samoin Ilmastopaneeli pitää huolestuttavana, että tämän ehdotuksen eri osien ja samanaikaisesti etenevien komission asetusehdotuksen ympäristöarviointien nopeuttamisesta sekä Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevan (TEN-E) asetusehdotuksen yhteisvaikutuksia ei ole selvitetty.

Lupaprosessien nopeutuksella ei tule ohittaa oikeudenmukaisia menettelyprosesseja, joissa kansalaisille ja erityisesti paikallisasukkaille annetaan riittävä aika ymmärtää hankkeiden vaikutukset sekä reagoida niihin. Lupaprosessien nopeuttamiseen luonto- ja sosiaaliset vaikutukset riittävästi

huomioon ottavalla tavalla sisältyy myös käytännön hankaluus samaan aikaan, kun julkisella sektorilla toteutetaan leikkauksia.[1]

[1] Kivimaa, P. (2025). The new Clean Industrial Deal – How can new EU industrial policy support sustainability transitions, competitiveness and resilience? Single Market Economics Briefs no. 20. European Commission, Brussels.